

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 138 | 6-12 Şubat 2023

(İlgili kaynakların linkleri İngilizce versiyonda yer almaktadır.)

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az dört kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir görüş belgesinde söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir veritabanı vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

KEYFİ YAŞAM HAKKI İHLALLERİ

7 Şubat: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), 2013 yılındaki Gezi Parkı eylemleri sırasında polis tarafından ateşlenen biber gazı kutusunun isabet etmesi sonucu çocuk yaşta hayatını kaybeden Berkin Elvan'ın ölümüyle ilgili başvuruda Türkiye'yi haksız buldu. AİHM, Elvan'ın yaşam hakkının ihlal edildiğine hükmetti.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı Yusuf Bilge Tunç'tan bir haber alınamadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

12 Şubat: İstanbul'da sol görüşlü bir parti tarafından depremlere ilişkin olarak düzenlenen basın açıklamasına müdahale eden polis 40 kişiyi kısa süreli olarak gözaltına aldı.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

6 Şubat: İzmir'de polis gazeteci Nazlıcan Yıldız'ı gözaltına aldı.

6 Şubat: Antalya'daki bir mahkeme, sosyal medyada cumhurbaşkanına hakaret etme suçlamasıyla yargılanan Engin Korkmaz adlı kişiyi beraat ettirdi.

7 Şubat: İstanbul'da polis, hükümetin depremlere ilişkin yönetimini eleştiren sosyal medya paylaşımlarında halkı kin ve nefrete teşvik ettiği suçlamasıyla akademisyen Özgün Emre Koç'u gözaltına aldı. Koç ertesi gün serbest bırakıldı.

7 Şubat: Adana'da polis, depremlerin ardından haber takibi için bir şehir hastanesi önünde fotoğraf çektiği gerekçesiyle gazeteci Volkan Pekal'ı gözaltına aldı.

7 Şubat: Gazeteciler Merdan Yanardağ ve Enver Aysever hakkında, 6 Şubat tarihli depremlere ilişkin hükümetin kriz yönetimini eleştiren yayınları nedeniyle savcılar tarafından halkı kin ve nefrete teşvik suçlamasıyla soruşturma başlatıldı.

7 Şubat: İstanbul'daki bir mahkeme, sosyal medya paylaşımlarında terör örgütü propagandası yapmak ve halkı kin ve nefrete teşvik etmekle suçlanan muhalif siyasetçi Canan Kaftancıoğlu'nun beraatına hükmetti.

7 Şubat: İstanbul'daki bir mahkeme, sosyal medyada cumhurbaşkanına hakaret etme suçlamasıyla yargılanan gazeteci Mustafa Sönmez'in beraatına hükmetti.

8 Şubat: Türkiye'nin güneyindeki yıkıcı depremlerin ardından Twitter'a erişim kısa süreli olarak kısıtlandı. Enkaz altında mahsur kalan kişilerin yerini duyurmak ve yardım istemek için geniş çaplı olarak kullandığı platforma getirilen sansür geniş çaplı tepki çekti.

8 Şubat: Şanlıurfa'da polis, depremlerin ardından yıkılan bir binanın fotoğraflarını çeken gazeteciler Mahmut Altıntaş ve Sema Çağlak'ı gözaltına aldı.

8 Şubat: Diyarbakır'da polis, gazeteci Mehmet Güleş'i röportaj yaptığı bir kişiyle beraber gözaltına aldı. Yanıltıcı bilgi yaymakla suçlanan Güleş ertesi günü adli kontrol şartıyla serbest bırakıldı.

8 Şubat: Van savcıları, sosyal medyada bir kamu kurumuna hakaret etme suçlamasıyla gazeteci Oktay Candemir hakkında soruşturma başlattı. Candemir ertesi gün polis tarafından ifade vermeye çağırıldı.

9 Şubat: Resmi makamlar, depremlerin yaşandığı bölgelerde haber takibi yapan çok sayıda basın mensubuna engelleme yaptı. Hatay'da jandarma güçleri muhabir Fırat Fıstık'ın video çekmesine engel oldu. Malatya'da polis haber takibi yapan muhabir Ferit Demir'e fiziksel saldırıda bulundu.

11 Şubat: Gümrük polisi Fransız gazeteci Guillaume Perrier'nin ülkeye girişine hakkındaki idari tedbiri gerekçe göstererek engel oldu. Daha önce Le Monde İstanbul muhabiri olarak çalışan Perrier, iktidar partisi hakkındaki siyasi yayınlarıyla biliniyor.

11 Şubat: Diyarbakır'da polis, adalet bakanının vilayete ziyaretini protesto eden bir kişiyi gözaltına aldı.

11 Şubat: İstanbul'da polis, sosyal medyada depreme ilişkin olarak yaptığı paylaşımlar nedeniyle muhalif siyasetçi Süleyman Dağ'ı kısa süreli olarak gözaltına aldı.

21 Şubat: Güvenlik güçleri tarafından yapılan açıklamalarda depreme ilişkin "provokatif" sosyal medya paylaşımları nedeniyle toplam 56 kişinin gözaltına alındığı, bunlardan 14'ünün çıkarıldıkları mahkemelere tutuklandığı duyuruldu. Hafta içinde, yalan haber ve dezenformasyon üreten ve yayan kişilerin ihbar

edilebileceği bir akıllı telefon uygulaması hükümet kurumları tarafından kamuoyuna tanıtıldı.

12 Şubat: Medyada yer alan haberlerde 6 Şubat tarihli depremler neticesinde en az 17 gazetecinin hayatını kaybettiği duyuruldu.

SEYAHAT ÖZGÜRLÜĞÜ

11 Şubat: Gümrük polisi Fransız gazeteci Guillaume Perrier'nin ülkeye girişine hakkındaki idari tedbiri gerekçe göstererek engel oldu. Daha önce Le Monde İstanbul muhabiri olarak çalışan Perrier, iktidar partisi hakkındaki siyasi yayınlarıyla biliniyor.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

12 Şubat: Sosyal medyada paylaşılan çok sayıda videoda yağmacılık yaptığı iddia edilen kişilere güvenlik güçleri tarafından fiziksel şiddet uygulandığı görüldü. Hatay'da üç kişinin linç edilerek öldürüldüğü iddia edildi.

KÜRT AZINLIK

6 Şubat: İzmir'de polis, aralarında HDP yöneticilerinin ve Jinnews muhabiri Nazlıcan Yıldız'ın da bulunduğu beş kişiyi gözaltına aldı.

7 Şubat: Kürt çoğunluklu illerdeki valilikler ve kaymakamlıklar HDP tarafından depreme ilişkin olarak başlatılan yardım kampanyalarına engelleme yaptı ve insani yardım taşıyan bazı araçlara el koydu.

CEZAEVİ KOŞULLARI

9 Şubat: Depremlerin ardından Hatay ve Kahramanmaraş'taki cezaevlerinde isyanlar çıktığı, söz konusu isyanların bastırılması esnasında üç mahkumun hayatını kaybettiği duyuruldu.

10 Şubat: Deprem nedeniyle Kahramanmaraş'taki bir cezaevinden başka cezaevlerine nakledilen 12 mahkumun kişisel eşyalarını yanlarına almalarına izin verilmediği duyuruldu.

11 Şubat: Şanlıurfa'daki bir cezaevi, depremleri gerekçe göstererek görüş haklarına kısıtlama getirdi.

MÜLTECİLER VE GÖÇMENLER

7 Şubat: İranlı mülteci Arezup Yaghoubi'nin ulusal güvenlik gerekçesiyle sınır dışı edilmesine karar verildiği duyuruldu.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

9 Şubat: Malatya'da polis, depreme ilişkin haber takibi yapan muhabir Ferit Demir'e fiziksel saldırıda bulundu.

12 Şubat: Sosyal medyada paylaşılan çok sayıda videoda yağmacılık yaptığı iddia edilen kişilere güvenlik güçleri tarafından fiziksel şiddet uygulandığı görüldü.

12 Şubat: Hatay'da jandarmalar tarafından 11 Şubat günü yağmacılık yaptığı suçlamasıyla gözaltına alınan Ahmet Güreşçi adlı bir kişinin, gözaltında işkenceye uğramasının ardından hayatını kaybettiği duyuruldu.

12 Şubat: Adıyaman'da polis, Diyarbakır'daki bir kaymakamlık tarafından deprem bölgesindeki arama kurtarma çalışmalarına yardım etmek üzere gönderilen ancak haklarında şüphe üzerine jandarma tarafından gözaltına alınarak teslim edilen beş kişiye kötü muamelede bulundu.